

Eisenpakket Vrouwendag 2019

Bruto Nationaal Welzijn

Zorgongelijkheid

- *44% van de vrouwen werkt deeltijds tegenover minder dan 10% van de mannen. Hoofdrede voor de helft van de deeltijds werkende vrouwen is de combinatie arbeid en gezin.*
- *Vrouwen doen dagelijks een uur en een kwartier meer huishoudelijk werk dan mannen en besteden tweemaal zoveel tijd aan kinderopvang en opvoeding. En daar zit nauwelijks beweging in de laatste 10 jaar.*
- *97% van de werknemers in de dienstensector zijn vrouwen. Bijna de helft heeft een migratieachtergrond*
- *9 op 10 zorgkundigen zijn vrouwen. Het aantal mannelijke verpleegkundigen blijft onder de 15%.*

Zorgen en huishouden blijven grotendeels een vrouwenaangelegenheid. Het is ondergewaardeerd werk, vaak gratis of weinig betaald. Zorgarbeid is niet alleen een bron van ongelijkheid tussen vrouwen en mannen, maar ook tussen vrouwen onderling. Bijvoorbeeld tussen wie dienstcheques kan aankopen en wie dat niet kan. Of tussen wie wel een plek vindt in een zorgvoorziening en wie noodgedwongen thuis blijft om te zorgen. En die zorgongelijkheid heeft een sterke internationale dimensie. Een groeiende groep vrouwen gaat elders zorgen terwijl hun kinderen in eigen land achterblijven onder de hoede van oma. Aan het eind van de rit blijven het vrouwen die zorgen en de gaten vullen.

Feministische toekomstvisie

1. Een welzijnsbegroting voor meer Bruto Nationaal Welzijn

Economen en beleidsmakers gebruiken het Bruto Binnenlands Product (BBP) als dé maatstaf. Economische groei is wat telt en waar regeerakkoorden prioritair op inzetten. Activiteiten zoals je kinderen opvoeden, zorgen voor een oude moeder of vader, vrijwilligerswerk... tellen niet mee. Nochtans is net dat werk cruciaal om onze samenleving te laten draaien en steunt de hele economie hierop.

Furia pleit daarom voor een andere maatstaf: het Bruto Nationaal Welzijn dat de mens centraal stelt in plaats van economische groei of consumptie. Meer Bruto Nationaal Welzijn realiseren vraagt een integrale welzijnsbegroting. En dat is veel meer dan gewoonweg meer middelen voor de portefeuille welzijn. Het is een begroting die welzijn als uitgangspunt neemt voor alle beleidsdomeinen. Internationale economische denktanks zoals de [New Economics Foundation](#) werkten een kader van indicatoren uit voor zo'n begroting. Furia ziet 5 belangrijke pijlers:

1. Niet zomaar jobs, maar kwalitatief werk waar je financieel onafhankelijk van kan leven. Dus geen onzekere, eindeloos flexibele statuten;
2. Publieke dienstverlening blijft de verantwoordelijkheid van de overheid die zelf voldoende, toegankelijke en kwalitatieve publieke diensten aanbiedt. Geen privatiseringen die ten koste gaan van de kwaliteit en betaalbaarheid van de dienstverlening en/of arbeidsvoorwaarden.
3. Een gezondheidszorg die inzet op preventie, tijd om te zorgen en mentaal welbevinden;
4. Een klimaatbeleid dat de opwarming tegengaat en een gezond leefmilieu creëert;
5. Ongelijkheid en discriminatie aanpakken met structurele maatregelen.

Dat is geen utopie. Als eerste land ter wereld voerde de Nieuw-Zeelandse premier Jacinda Ardern dit voorjaar een welzijnsbegroting in. Welzijn is er de belangrijkste begrotingsprioriteit en alle ministeries moeten een beleid ontwikkelen dat in de eerste plaats het welzijn van de burgers ten goede komt. In praktijk investeert de Nieuw-Zeelandse regering miljarden geïnvesteerd in mentale gezondheid, een schoner milieu, duurzaam ondernemen, steun aan minderheden en in de strijd tegen geweld op vrouwen en tegen kinderarmoede.

2. Collectieve arbeidsduurverkorting

Een samenleving op welzijnsleest investeert niet alleen massaal in zorg, maar zet ook scheeftrekkingen recht. Zo'n samenleving corrigeert de ongelijke verdeling van betaald en onbetaald werk. Niet op individuele basis en alleen voor wie het zich kan veroorloven -zoals met de verlofstelsels en veel deeltijds werk vandaag, maar voor iedereen. Dat kan alleen met collectieve arbeidsduurverkorting. Pas dan zullen alle vrouwen én mannen en ook alleenstaande ouders dezelfde kansen krijgen om werk, gezin, engagement en zelfontplooiing evenwichtig te combineren.

3. Financiële onafhankelijkheid

Het gaat niet zomaar om meer jobs, maar wel om kwaliteitsvol werk waar je financieel onafhankelijk van kan leven. Ongeacht je sekse, ongeacht je herkomst of je sociaaleconomische achtergrond, of je nu een beperking hebt of niet ... Bovendien moet het werk dat een samenleving draaiende houdt het beste verloon worden. Dat betekent dus andere loonschalen op basis van je bijdrage aan het welzijn van de samenleving in plaats van in functie van economische groei.

4. Recht op zorg voor iedereen

De aangekondigde investeringen van de nieuwe Vlaamse regering zullen nauwelijks voldoende zijn om de wachtlijsten voor personen met een handicap niet nog langer te laten worden. In praktijk worden zo vooral vrouwen terug naar de haard geduwd. Omdat er nu éénmaal iemand moet zorgen en omdat zij in het gezin doorgaans het laagste loon hebben.

Het Vlaamse regeerakkoord verstrengt de voorwaarden voor toegang tot de Vlaamse sociale verzekering met een verblijfsvoorwaarde van 10 jaar. Voor een sociale woning moet je 5 jaar lang in dezelfde stad of gemeente wonen. Zo'n drempels institutionaliseren extreme kwetsbaarheid. Sociale rechten zouden niet mogen afhangen van je statuut, maar moeten gelden voor iedereen die op het grondgebied van Vlaanderen leeft. In een welzijnssamenleving zijn er geen tweederangsburgers.

Op korte termijn

Voorstellen die genderpatronen doorbreken:

1. Evenveel geboorteverlof voor papa's en meemoeders als bevallingsrust voor moeders en de automatische toekenning hiervan

Vandaag krijgen kersverse vaders en meemoeders tien dagen geboorteverlof. Veel papa's nemen dat verlof niet of maar gedeeltelijk op. Ze zijn vaak bang om minder kansen te krijgen op hun werk. Die ongelijkheid vanwege de overheid installeert van meet af aan mee de klassieke rolpatronen

2. Zorgcompetenties op het curriculum van elke leerling

Omdat zorg het fundament is van onze samenleving, is het belangrijk dat iedereen deze levensbrede vaardigheden aanleert. Anders blijven stereotiepe rolpatronen waarbij zorg vooral als een vrouwenzaak gezien wordt, zich herhalen. Zorgcompetenties moeten deel uitmaken van het curriculum van elke leerling in Vlaanderen.

3. Meer mannen in zorg, onderwijs en welzijn

Studiekeuzes gebeuren nog erg stereotiep met een gesegregeerde arbeidsmarkt tot gevolg. Terecht werden de laatste jaren plannen gelanceerd voor meer meisjes in STEM. Maar ook de omgekeerde beweging moet gemaakt worden. Er zijn ook actieplannen nodig die jongens aanzetten om te kiezen voor zorg, welzijn en onderwijs.

Voorstellen voor een meer sociale herverdeling:

4. Tijdskrediet en ouderschapsverlof: hogere premies en een recht voor elke werknemer

Met de regelmaat van de klok horen we de stem van tweeverdieners die vastlopen in de ratrace van de combinatie arbeid en gezin. Alleenstaande ouders daarentegen hebben helemaal geen energie om de alarmbel te luiden. Nochtans is hun combinatienood nog dwingender terwijl ze vaak niet de financiële mogelijkheden hebben om tijdskrediet of ouderschapsverlof op te nemen. Daarom moeten de premies omhoog.

Bovendien moet het recht op ouderschapsverlof en tijdskrediet gelden voor elke werknemer, ook voor werknemers met tijdelijke contracten. De meest kwetsbare vrouwen kunnen immers net omwille van hun precaire arbeid nooit aan de huidige loopbaanvoorwaarden voldoen.

5. Recht op kinderopvang voor elk kind

De tekorten aan plaatsen in de kinderopvang blijven. De Vlaamse regering wil prioriteit geven aan werkende ouders. Uit recent onderzoek blijkt dat kinderopvang veel minder aanwezig is in arme wijken met meer werkloosheid. Tijdens de vorige legislatuur werd het laagste tarief al opgetrokken. Op die manier wordt het extra moeilijk voor kansarme ouders. Nochtans beklemtonen onderzoekers keer op keer het belang van kinderopvang op pedagogisch vlak en dat des te meer bij achterstelling. Kinderopvang voor elk kind is een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Die kinderopvang moet dan ook publiek georganiseerd, met inkomensafhankelijke tarieven en kwalitatieve tewerkstelling.

6. Proactieve praktijktests

In onderzoeken blijkt België steevast aan de staart van Europa te bengelen wat betreft arbeidsmarktparticipatie van mensen van andere origine. Zo hebben vrouwen met een niet-EU-nationaliteit nog niet half zoveel kans op werk als Belgische vrouwen. Ook voor de werkzaamheidsgraad van personen met een handicap gaapt een diepe kloof met de rest van de bevolking. Een kloof die nog groter is voor vrouwen met een handicap.

De nieuwe Vlaamse regering wil vooral inzetten op sensibilisering en zelfcontrole. De federale regering ging een stap verder en voerde mystery calls in. Die mogen evenwel pas opgestart worden na meldingen van discriminatie. Bredere praktijktest zijn nodig om discriminatie vooraf op te sporen.

7. Afschaffing van het geplande verbod op levensbeschouwelijke kentekens

De Raad van State verwees het algemene hoofddoekenverbod van het Gemeenschapsonderwijs (GO!) naar de prullenmand. Leerlingen trokken de afgelopen jaren succesvol naar de rechter om het verbod in hun school aan te vechten. Het Vlaamse regeerakkoord wil de uitspraak van de Raad van State omzeilen door decretaal levensbeschouwelijke neutraliteit op te leggen aan leerkrachten en leerlingen van het GO!. Ook voor klantencontact bij de Vlaamse overheid zal een hoofddoekenverbod ingevoerd worden.

Furia is noch voor, noch tegen de hoofddoek. Furia verdedigt de grondwettelijke vrijheid van meningsuiting en het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen. Het is enkel alleen aan de vrouwen zelf om te beslissen al dan niet een hoofddoek te dragen. Een samenleving die vrouwen die keuzevrijheid ontzegt, is al even patriarchaal als de betrokken gemeenschappen verweten wordt.

8. Dienstencheques: voorbeeld bij uitstek van stereotiepe tewerkstelling van vrouwen

Kortgeschoolde vrouwen en vrouwen met migratieachtergrond vaak ook als ze hoger opgeleid zijn, worden standaard naar de sector van de dienstencheques toegeleid. Nochtans bestaat er geen poetsgen. Bovendien blijkt een hoofddoek plots geen bezwaar om dit vuile werk te doen. Furia vraagt om deze stereotiepe activering te monitoren en bij te sturen.

Vandaag maakt het helemaal niet uit of een dienstencheque-onderneming investeert in de omkadering en opleiding van haar werknemers. Nochtans belangrijk voor de kwetsbare groepen waarvoor deze jobs in eerste instantie gecreëerd werden. Daarom wil Furia dat opleiding en omkadering voortaan opgenomen worden in de erkenningsvoorwaarden.

De Vlaamse regering kondigt een prijsverhoging van de dienstencheques aan. Furia vraagt dat deze verhoging naar meer loon voor de werknemers gaat en niet terugvloeit naar de schatkist.

9. Een statuut voor alle reproductief werk

Werk als mantelzorg, onthaalouder, draagmoeder of sekswerker wordt vandaag niet als echt werk gezien. Dat vertaalt zich in een gebrekkig of ontbrekend statuut. Moraliserende opvattingen over 'dienstbaarheid' of 'opoffering' en seksueel verkeer verhinderen dat. Op die manier blijven zij die dit werk doen, verstoken van soms de meest elementaire rechten. Furia pleit ervoor om ook deze vormen van werk als werk te beschouwen en daar de nodige rechten aan te koppelen via een volwaardig statuut. De uitzondering op de regel zijn de vele jonge mantelzorgers, die in de bres springen voor zorgbehoevende gezinsleden. Voldoende en laagdrempelige diensten moeten de belastende (zorg)taken overnemen van deze vaak vergeten groep en hun kinder- en jongerenrechten vrijwaren.